

~~517~~
727

जलममूल्यं भवति ! बिन्दुमात्रं
जलं विनष्टं न कुर्यादिति चिन्तयन्तः जनाः
जलोपप्लवेन दुःखिताः जाता । प्रलयस्य नष्टं अति-
अऽअथ इकरं भवति । ~~अवननाशः~~ अवननाशः
विद्यालयनाशः, सौधानां नाशः, राजमार्गणां नाशः,
आश्रमनाशः, कार्यालयनाशः, कृषिभूमिनाशः,
इत्यादयः महत् नष्टाः भवन्ति । सर्वोपरि प्रलयेन
सर्वनाशः जातः । प्रकृतिं अजय्या इति जानन्तः जनाः
सर्वे अतिदुःखिता जाता । इतः कालपर्यन्तं अस्माकं
प्रकृतिं प्रति प्रवर्तमानं प्रवर्तनानां परिणितफलं
सा प्रकृतिः प्रलयरूपेण दृश्यते । प्रलयदुःखानां
कारणः मनुष्याणां मनुष्यत्वश्रितं प्रवर्तनाः भवति ।
प्रकृतिः अस्माकं माता भवति । किन्तु प्रलयविमोचनार्थं
जनाः प्रवर्तनमाश्रयन्त ।

जनाः प्रवर्तनमाश्रयन् ।
 प्रकृतिः अजय्या इति जन्मन्तः जनाः
 प्रवर्तनमाश्रयन् । जातिमतशङ्करीयभेदं विना नवकेशस्य
 फेनरुद्धाश्रयमकरोत् । प्रलयान्नानाकेशस्य जनाः

~~जनः~~ वहवः समस्याः अभिमुखीक्रियन्ते । तेषु एकम्
 भवति ऋद्धजलस्य अभावः । ऋद्धजलस्य अभावेन
 साङ्क्रमिकरोगाः जनयन्ति नूनम् । ऋद्धजलस्य
 अभावेन जनाः मृत्युः भवत । ऋद्धजलस्य
 कृपाः अनिवार्यं भवति । किन्तु प्रलयकारणेन कृपाः
 अशुद्धिः जाता । कृपानां शुद्धिः असम्भवं भवति ।

मालिन्यनिमार्जनविषयः तेषु अन्यतमं
 विषयं भवति । जलापफलेन मार्गः मालिन्यनिमार्जनं
 वहवः सन्ति । मालिन्यसंस्करणं अतः अनिवार्यं भवति ।
 प्रलयेन विद्यालयाः, आश्रमलयाः सर्वे दुरितावास
 आश्रमेन्द्राः अवहन् । जातिमतभेदमन्ये वहवः जनाः
 प्रलये स्थापवर्तनमकरोत् । प्रलयस्य नष्टविपत्ताः
 दृष्ट्वा प्रलयं अतीव भड्करं इति जानन्तः सर्वकारः
 'प्रलयम्' 'प्रकृतिदुश्नं' इति कथयत् । जनानां अन्तः-
 कर्णे प्रलयम् दुस्वप्नं इति जाता । प्रलयस्य नष्टानां
 संस्थापितः भवति ।

अस्माकं प्रकृतिं प्रति दुष्टप्रवृत्तानां
 फलं त्वं अभिमुखीक्रियन्ते । सौधानां अमितनिर्माणः,
 कृषिभूमे विषवस्तुनां अधिकमुपयोगं, ~~वृक्षाणां~~ वृक्षाणां नाशः,
 वाहनानां अमितोपयोगं, प्रकृतिविरुद्धवस्तुनामपि
 अमितोपयोगं, सर्वोपरि प्रकृतिं प्रति अवगणना ।
 मया कारणाः भवति प्रलयस्य वा प्रकृतिदुश्नानां
 प्रधानकारणं । किमर्थं त्वं प्रकृतिं प्रति अवगणना
 करोति ? प्रकृतिः अस्माकं देवता भवति, मातृतुल्या

भवति । ~~नैव~~ जैववेविद्याः देवतायां अनुग्रहं
भवति । अतः प्रकृति संश्लेषं ~~यैव~~ पौरद्वयैः भवति ।
वृक्षाणां शेषणं, सौधानां ललितनिर्माणं विषयशून्या
अवगणना, प्रकृत्यानुकूलजीवितं, प्रकृति सौहादिवशुना
उपयोगं सर्वोपरि भूमिप्रति स्नेहमेव ।

'नवकेशलम्' कथं भवति ? प्रलयानन्तरं
नवकेशलम् पूर्वकेशलस्य मातृका नीस्ति । केशलस्य
पुनर्निमितिः प्रकृतिसौहादं करणीयम् । सर्वेषु मेखलेषु
अपि उन्नतिः आवश्यकं भवति । गृहनिर्माणः,
विद्यालयस्य पुनर्निर्माणः च ललितभावेन करणीयम् ।
प्रलयानन्तरं सामुहिकविषयेषु विद्यार्थिनां साहाय्यं
आवश्यकम् भवति । विद्याभ्यासरंगे, मन्त्रयमेखले
साम्प्रतिकमेखले, इत्यादयानां उन्नतिः करणीयम् ।
लिङ्गसमत्वं विना जतिमतः राष्ट्रीय समत्वं विना
केशलस्य पुनर्निमितिः ~~असंभव~~ आयोजयन्ते । प्रलयकारणेन
शुचित्वं अतिदयनीयं अभवत् । अतः शुचित्वविषये,
आशयविषये च अपि श्रद्धा अनिवार्यं भवति ।
दार्ष्टिकजनानां प्रति अतीवश्रद्धा अनिवार्यम् भवति ।
केशलस्य पुनर्जन्मः ~~असाध्य~~ न भवति । मेकमत्येन
नवकेशलस्य पुनर्जन्मः साध्यं भवति ।

लिङ्गसमत्वे दृढीकरणं, विद्याभ्यास
आधारशौकर्याणां, दृढीकरणं, वयोजनायां आधारशौकर्याणां
दृढीकरणं, मतादृशां अद्य केशले अनिवार्यं भवति ।
'मेकमत्यः महाबलः अलु, १ अस्माकं जीवितं, अस्माकं

केशलं । छात्राः केशलस्य अभिमानाः भवन्ति । नवकेशल
 पुनरुद्धारणं छात्रेषु अपि साहाय्यं अनिवार्यं भवति ।
 'केशलं अस्माकं अभिमानम्' इति प्रसिद्धमानवाः
 कण्ठ्यते । नवकेशलं कोऽपि समस्याः न जनयति ।
 प्रलयमेव आर्थनिकसमस्याः अपि दूरिकर्तुं शक्यते ।
 केशलस्य पुनर्जन्मः मानवानां हस्ते भवति । भारते
 सर्वे सर्वासु मेखलासु केशलमेव अन्नं प्रापः ।
 भविकालेषु अपि केशलम् प्रथमस्थानं अलंकरोति ।

'पराजयाः विजयानां प्रोत्साहनं भवति । अतः
 तेषां पराजये अपि वयं दुःखिता न जातः । नवकेशल
 निर्माणाय परिश्रमं करोतु । 'शुचित्वकेशलं, सुन्दरं
 केशलम् इति स्वप्नं साक्षात्करोतु' । विवेकानन्दस्य
 वचनं अत्र अहं स्मरामि ।

'उत्तिष्ठ जाग्रत प्राप्यवशन् निबोधत !
 अस्माकं मनसि इयं वचनं प्रतिस्वनिरिव आगच्छति ।
 सत्यकथामलकोमलं भूमिः केशलम् पुनर्जनयन्तु....
 प्रकृतिं प्रति स्नेहं करोतु । प्रकृतिशोभां दिव्यभूनां
 उपयोगं प्रोत्साहयतु । अस्मिन्काले परिश्रमबुचीक-
 रणम् अनिवार्यम् भवति । गृहपरिश्रमबुचीकरणम्,
 विद्यालयपरिश्रमबुचीकरणम्, व्यक्तिबुचीकरणम्,
 वीथीचालयबुचीकरणम् च अनिवार्यम् भवति ।
 द्विवरस्य स्वर्देशः केशलस्य संरक्षणं अस्माकं
 कर्तव्यं भवति । प्रलयमेव केशलस्य नष्टाणां
 दूरीकरणं अनिवार्यमेव ।

कश्चित्त्वं, सुन्दरं, जैवविद्येसम्पुष्टं, सज्जनानां
शान्तिदयं, मनादृशी भवतु केशवम् । केशवश्च
मावि अस्माकं हस्तेव भव । नवकेशवाय अहं
प्रार्थयामि ।

कालं वर्षन्तु पर्जन्यः
पृथ्वीसंस्थशालीनी ।
देवादिभ्यं ब्रह्मशक्तिः
सज्जनाः सन्नुमिर्भयाः ॥

प्रकृतिर्लक्षणं पौरुषार्मः भवति । अस्माकं माता
भवति सा प्रकृती । प्रकृत्याय अपि त्वयं पश्चिमं
केशवामः ।